

**Združenje žrtev okupatorjev
1941-1945 Kranj
Slovenski trg 1, p.p. 12
4000 Kranj**

**ZDRUŽENJE ŽRTEV OKUPATORJEV
1941 – 1945 KRANJ**

**» O P T I M I S T «
št. 18**

N O V E M B E R 2006

ZDRUŽENJE ŽRTEV OKUPATORJEV
1941-1945 KRANJ, Slovenski trg 1
4000 KRANJ, p.p. 12
E-mail: zzokranj@siol.net

Tran.račun: 05100-8000057707
Davčna št.: 90541146
Tel./Fax.: 04/2373-553
<http://www.kranj.si/ZZO.1941-45>

OB IZIDU OSEMNAJSTE ŠTEVILKE »OPTIMISTA«

Pred vami je osemnajsta (18) številka našega in vašega »OPTIMISTA«.

Čeprav smo pričakovali, da bomo naš bilten izdajali večkrat na leto, nam to ni uspelo in zato smo se odločili, da bo izhajal le 2-krat letno oz. po potrebi. V njem bomo pisali in vas obveščali le o najvažnejših zadevah, ki se dogajajo v zvezi za dosego našega cilja in so za vas pomembne in zanimive. Preveč bi bilo namreč opisovati vse, kar se dogaja in na kakšne načine se dogovarjamo in dopisujemo.

Še dobro, da imamo takšnega predsednika, ki ima res prave ideje, si upa vsakemu in na vse strani pisati in se dogovarjati o naših zadevah.

Prosimo vas, da nam tudi vi pošljete kakšne zanimive in aktualne prispevke ali pa nam sporočite, kaj vas najbolj zanima in o čem bi bili radi najbolj obveščeni.

Ker bo v letu 2007 preteklo že deset (10) let, kar je bila ustanovljena naša organizacija mislimo, da bi bilo prav, da ta dogodek primerno počastimo. Najverjetneje bo to konec maja ali v začetku junija.

To navajamo v razmišljanje in pa želimo si vaših predlogov ter mnenj.

PLAČILO ČLANARINE:

Glede plačevanja članarine smo vse bolj razočarani – vendar se bomo mi vsi v Izvršnem odboru še naprej trudili, da dosežemo tisto, kar mislimo, da je naša pravica. Vemo, da je še možnost in zato ne bomo prenehali z našimi aktivnostmi.

Tudi za leto 2007 višina članarine ostaja enaka kot doslej – 2.400.- SIT, prav tako tudi bilten »Optimist« - 300.- SIT – **skupaj torej 2.700.- SIT za celo leto.**

Lahko se plača tudi v 2 obrokih.

Plačevanje članarine poteka na isti način kot doslej. Kranjčani in okoličani lahko plačajo v pisarni, ostali pa preko transakcijskega računa : 05100-8000057707.

IZVRŠNI ODBOR

NAJPOMEMBNEJŠE AKTIVNOSTI v času od zadnje izdaje OPTIMISTA:

Že v zadnji številki OPTIMISTA smo poročali o razgovorih, ki potekajo z organi mesta Wernigerode za postavitve razstave, simpozija in pa spominske plošče, vendar v letošnjem letu do tega še ni prišlo, ker imajo do konca leta vse termine zasedene. Dogovarjamo pa se za termin v mesecu maju 2007 in upamo, da bo takrat določen tudi točen datum o katerem vas bomo pravočasno obvestili – tudi glede izleta ob otvoritvi razstave in odkritju spominske plošče.

Ob tej priliki ponovno vabimo vse izgnance, ki so bili v taboriščih: Wernigerode, Lauthental in Isenburg, da se prijavijo (prav tako tudi njihovi svojci – otroci, vnuki, da bodo videli, kje so bili njihovi starši).

Ker bo to trenutek, ko bomo ta kraj zaznamovali o prisotnosti Slovencev v času II. svetovne vojne, bi bilo prav, da bi se ga udeležili v čim večjem številu.

Morda nam bo uspelo dobiti vsaj del potrebnih sredstev za ta obisk. Predhodne prijave sprejemamo že sedaj.

O prireditvi razstav in organiziranju simpozijev pa se dogovarjamo tudi z drugimi mesti v Nemčiji. Sedaj pripravljamo razne materiale za omenjene razstave, kolikor nam dopuščajo finančna sredstva. Do sedaj smo zbrali materiala že za 10 panojev. Vzorec panoja si lahko ogledate tudi na naši spletni strani.

Vsa zahvala za pomoč gre Muzeju narodne osvoboditve Maribor in pa Muzeju novejšje zgodovine Celje, ki nam vseskozi pomagajo, predvsem s slikovnim materialom.

Ponovno pa prosimo vse, ki imajo še kakšne uporabne slike iz tistih časov (taborišča ali kraja taborišča), da nam jih posodijo. Takoj, ko jih skeniramo, jih bomo vrnili. Na sliki mora biti napisan kraj in kaj slika predstavlja. Zelo bi bilo zaželeno, da bi ob tem napisali še kratek opis vašega življenja v tem kraju v času izgnanstva.

Na zadnji seji Izvršnega odbora Združenja, dne 4.10.2006, smo sklenili, da takoj, ko bo mogoče, vložimo pritožbo zoper ZRN pri Parlamentu EU.

Upamo, da bomo pritožbo lahko vložili v začetku leta 2007.

Sedaj iščemo tiste organizacije civilne družbe in evropske poslance, ki nas bodo podprli, ker slovenski evropski poslanci tega nočejo storiti. Delamo tudi na tem, da se nam pridruži čimveč žrtev iz drugih držav.

SODELOVANJE z drugimi državami – obisk v LUXEMBURGU

V naporih, da bi dosegli naš cilj in od ZRN izterjali odškodnine za vse slovenske žrtve, poskušamo vse mogoče.

Veliko si obetamo od povezovanja in sodelovanja s sorodnimi organizacijami raznih držav in organizacijami civilne družbe. Z nekaterimi organizacijami civilne družbe in uradnimi institucijami v Nemčiji že sodelujemo in nam veliko pomagajo. Pomagajo tudi drugim državam.

Na podlagi tega je sedaj v načrtu skupni projekt, da izposlujemo odvzem IMUNITETE ZRN na možnost vložitve tožb za odškodnine žrtvam nacizma sodišč iz drugih držav. Nemčija si je že v sedemdesetih letih izposlovala imuniteto, da je preprečila vse tožbe za odškodnine žrtev iz drugih držav (domača tožilstva so tako vse zavrnila).

Ob pomoči organizacij civilne družbe je Grško sodišče vložilo tožbo pri Sodišču Evropske unije v Luxemburgu za odvzem imunitete ZRN za omenjeni predmet.

V ta namen je bila na sodišču v Luxemburgu dne 28.9.2006 prva obravnava oz. zaslišanje obeh strani. Poleg predstavnikov drugih držav, sem se obravnave udeležil tudi jaz.

V podporo tej zahtevi smo tega dne organizirali pred sodiščem protestni shod in sicer še pred začetkom zasedanja, na katerem smo tudi sodelovali.

Odločitev sodišča v obravnavi bo znana 8.11.2006 in bo veljala za vse države.

Zato je bil zelo pomemben neposreden pritisk na sodišče pred zasedanjem, da je tudi javnost sporočila svoja pričakovanja. Na zasedanju smo dobili občutek, da sodniki niso apriori proti, videli pa bomo kakšna bo odločitev.

Sam sem osebno poskušal s svojo prisotnostjo prispevati, kar je bilo možno za skupni uspeh. V primeru, da bo imuniteta ZRN odvzeta bomo tudi mi lahko tožili ZRN preko naših sodišč za odškodnine.

Zadnja novica iz Luxemburga pa je, da je sodnik poročevalec, dne 8.11.2006 sporočil, da bo Sodišče predmet obravnavalo, rezultat pa naj bi bil znan januarja 2007.

Predsednik
Tone Kristan

TISKOVNA KONFERENCA

Dne 13.10.2006 smo pripravili Tiskovno konferenco, kjer smo novinarjem raznih medijskih hiš (Delo, Dnevnik, Gorenjski Glas, STA, Radio Slovenija) predstavili trenutne aktualne zadeve in na kakšne načine se trudimo, da bi dosegli naše pravice v katere smo prepričani, da nam pripadajo in sicer: **poplačilo moralne in materialne odškodnine.**

Predsednik g. Kristan je povedal, da se naše Združenje žrtev okupatorjev 1941-1945 Kranj zavzema za odškodnine slovenskih žrtev II. svetovne vojne že od svoje ustanovitve dalje, to je od leta 1997. Že januarja 1998 smo Zvezni republiki Nemčiji predali uradno zahtevo za nematerialno in materialno odškodnino. To smo morali storiti, ker tega ni in še vedno noče storiti Vlada RS, niti katera druga organizacija, ki združuje žrtve.

Sedaj se trudimo izterjati materialno odškodnino od Vlade RS (ker si nekaj drobiža »rente« plačujemo sami oz. davkoplačevalci).

Ta zahteva je nastala leta 2001, ker nam naša Vlada ni hotela pomagati izterjati odškodnine od ZRN, smo zato postavili zahtevo njej.

V mesecu januarju 2002 smo Vladi RS poslali pisno zahtevo z osnutkom Zakona za poplačilo materialne odškodnine vsem medvojnim oškodovancem. Ker se ni nič dogajalo, kljub intervencijam, smo 8. maja 2002 pred stavbo Vlade organizirali protestni shod.

Vlada je nato na svoji redni seji, dne 9.maja 2002 ustanovila Medresorsko komisijo. Ta dolgo časa ni naredila NIČ, razen ene seje. Sledila je reorganizacija Vlade in s tem tudi komisije in vse je šlo od začetka in rezultat, zopet NIČ.

Po volitvah 2004 smo morali ponovno nekajkrat urgirati (prvič decembra 2004), da je bila ustanovljena nova komisija. Potem so bile potrebne zopet urgence, da je komisija sploh pričela z delom (22.11.2005 in 1.2.2006). Komisija je končno, dne 24.2.2006 predala predlog na Vlado, ki naj bi odločila, kako problem rešiti. Ker se pri Vladi dlje časa ni nič zgodilo, smo dne 19.5.2006 zopet urgirali. Dne 1.6.2006 smo prejeli odgovor generalne sekretarke Vlade s pojasnilom, da imajo stranke koalicije v svojem programu tudi reševanje problema odškodnin. Kdaj - ni navedeno. Mi smo nato urgirali še 9.6.2006 in 18.9.2006. Prav gotovo bodo še nekaj časa čakali, da se bo problem v večini rešil sam od sebe, ker bo upravičencev »zmanjkalo« in bo ostalo več sredstev za kolaborante in vojne zločince.

Prav tako se na vse načine trudimo tudi pri Zvezni republiki Nemčiji.

Z našo zahtevo 8.1.1998 smo dregnili v sršenje gnezdo, ker so bile reakcije silovite, saj so hiteli dopovedovati kako, da so z Jugoslavijo že vse poravnali in

vse dolgove poplačali. Ko smo jim, z njihovimi dokumenti, dokazali nasprotno, so za nekaj časa utihnili, da bi si pripravili neke nove izgovore.

Z našo zahtevo smo se »sprehodili« po nemških sodiščih – do Ustavnega sodišča, kjer so nas zavrnili z izgovorom, da ni tozadevne zakonodaje.

Leta 2000 je bil sprejet Zakon »Spomini, odgovornost in prihodnost«, ki pa ni upošteval slovenskih žrtev (razen KZ taboriščnike v sklopu drugih narodov).

Na osnutek tega zakona smo podali amandmaje, ki bi vsaj delno upoštevali celotno populacijo slovenskih žrtev, a je predstavitev le-teh pred parlamentarnim odborom Bundestaga, preprečil »predstavnik Vlade«, g. Trekman.

Na osnovi tega Zakona je za »prisilno delo« dobilo nekaj drobiža 9.505 oseb, od tega 3.200 taboriščnikov in ukradenih otrok, to je 15% vseh še živih žrtev.

Poslanska skupina Bundestaga PDS-linke je Vladi 10.7.2006 poslala 16 vprašanj od teh sta bila dva vprašanja tudi naša in sicer na temo odškodnine za žrtve nacizma. Odgovor je bil (16.8.2006) arogantno odklonilen na vse točke oz. vprašanja. Mi smo jim nato dali primeren odgovor na tiste točke, ki se tičejo nas.

Ker si je ZRN v 70-letih izposlovala imuniteto na vse tožbe po odškodnini iz inozemstva, je Grško Sodišče, ki obravnava odškodnine svojih državljanov, zahtevalo od Sodišča Evropske skupnosti v Luxemburgu, odpravo imunitete ZRN. Razprava na to temo je bila 28.9.2006 v Luxemburgu. V kolikor bo ta zahteva ugodno rešena, bo veljala za vse države (znano bo 8.11.2006).

Sedaj se naša organizacija pripravlja celoten problem predati Parlamentu EU in to skupaj z žrtvami iz drugih držav.

V ta namen smo za podporo (dne 17.3. in nato še 19.4.2006) prosili naše evropske poslance, pa za njih izgleda ni zanimivo, ker nam niti odgovorili niso.

Verjetno jim niti nerodno ne bo, ko bodo našo zahtevo podpirali drugi. Upamo, lahko le, da ne bodo glasovali proti.

Obveščanje nemške javnosti in oblasti poteka ob pomoči nemških organizacij civilne družbe in raznih ustanov po Nemčiji.

Pripravljamo in izvajamo razne simpozije, predavanja, razstave, urejamo spletno stran, itd. Sodelujemo z zgodovinarji in novinarji. Po naši zaslugi je vsaj strokovna javnost, pa tudi drugi, kar precej obveščena, saj se na nas obračajo različne institucije (Arhivi, Muzeji, novinarji, zgodovinarji...) z različnimi vprašanji.

Član IO ZŽO g. Gustinčič, je ob vsem tem povedal, da kar veliko svojega časa nameni za pogovore s poslanci in sicer jih je do sedaj obiskal že od 12-14 pri prejšnji Vladi. Nekateri so našo organizacijo poznali in so vedeli, kakšno je naše delo, drugi pa niso vedeli nič.

Prav tako je tudi pri novi Vladi obiskal že kar nekaj poslancev in povedal, da je precej razočaran. Skoraj nihče ne bere naših dopisov in niso seznanjeni z našim delom. Vse premalo se zanimajo.

Skoraj vsi poslanci so obljubljali, da se bodo zavzeli za našo zadevo, toda vidimo, da so to le obljube, saj do sedaj ni še čisto nič narejenega z njihove strani. Poudari, da so skoraj vsi poslanci mladi in niso izkusili druge svetovne vojne, zato nimajo občutka za naše gorje.

Tematika Tiskovne konference je bila objavljena v več časopisih (Delo, Gorenjski Glas, Dnevnik...). V celoti objavljamo prispevek, objavljen v časopisu Delo:

Marjana Hanc: Delo, 18.10.2006

RAZZALJENI

»V petek smo se novinarji naposlušali borbene retorike. Približno eno uro so člani Združenja žrtev okupatorjev 1941-1945 Kranj prizadeto opisovali devetletno prizadevanje za izterjavo materialne odškodnine pri slovenski in nemški vladi za slovenske žrtve nacifašizma. Stvari se nikamor ne premaknejo, kljub temu da združenje, kot pravi njegov predsednik Tone Kristan, »bombardira« pristojne, naj ukrepajo. Ko je združenje 1. junija prejelo pismo generalne sekretarke slovenske vlade, češ da imajo stranke koalicije v svojem programu tudi reševanje problema odškodnin, so v Kranju želeli izvedeti, kdaj in kako bodo rešili težave medvojnih oškodovancev. »Na naša vprašanja, kdaj bodo kaj storili, se jim ni zdelo vredno niti odgovoriti. Prosili smo, naj ne čakajo, saj se naš čas izteka...« je opisoval 78-letni Kristan. Za hip je počakal in nato očitajoče in s povzdignjenim glasom dejal: »Mar bi nam že tako rekli: Niste upravičeni, saj med vojno niste trpeli. Prav gotovo bo naša vlada še čakala, da se bo problem rešil sam od sebe in bodo upravičenci pomrli, tako da bo več denarja ostalo za kolaborante in okupatorjeve sodelavce in vojne zločince.« Po teh ostrih besedah je spet malce počakal in se skorajda proseče zazrl v novinarsko peterico, češ da naj besede, ki jih je izgovoril »brez dlake na jeziku«, prelije v radijski eter in časopise.

V nadaljevanju je Tone Kristan razložil, kako se združenje »bori tudi z Nemci na vseh frontah« in kako so ti leta 2000 pripravili tudi zakon za poplačilo nasilnega dela, v okviru katerega so izplačali deset milijard mark, vendar ta ni upošteval slovenskih žrtev oziroma le taboriščnike v sklopu drugih narodov. Na zakon so vložili dopolnila, a so bili neuspešni, dosegli so le, da je poplačilo za prisilno delo dobilo 9505 žrtev, kar je komaj 15 odstotkov še živečih slovenskih žrtev.

V Združenju žrtev okupatorjev se pripravljajo, da bi s svojo zahtevo po odškodnini nastopili tudi v evropskem parlamentu, zato so že spomladi zaprosili slovenske evropske poslance, da bi jim pri tem pomagali. Vendar od njih niso prejel odgovora, zato so pomoč poiskali pri drugih evropskih poslancih. »Verjetno jim sploh ne bo nerodno, ko bodo našo zahtevo podpirali drugi. Upamo le, da vsaj ne bodo glasovali proti odškodnini,« je izjavil Kristan. Član združenja Franc Gustinčič, ki je v upravičenost izterjave od Nemčiji neuspešno prepričeval tako slovenske, kot evropske poslance, pa je z grenkobo pripomnil, da razume, zakaj ničesar ne ukrenejo. »Mladi so, niso izkusili druge svetovne vojne. Zato nimajo občutka za naše gorje.«

Kristanova zgodba je jasna: kot 13-leten je bil oktobra 1941 izgnan skupaj s staršema in 11-letnim bratom najprej v današnje Poljsko in nato v Nemčijo. »Na gradu Rajhenburg so nam pobrali osebne dokumente in razdelili pločevinaste številke. Postali smo številke.« Delal je v vrtnariji ob robu mesta za kos kruha in vodo, v elektropodjetju in na kmetiji. V razdejani dom v Brežice se je vrnil 26. avgusta 1945.

Nobenega dvoma ni. Tudi tem ponižanim in razžaljenim se lahko zahvalimo, da zdaj živimo v Sloveniji takšno življenje, kakršnega živimo.«

KRATKA OBVESTILA

Kot vsako leto, tudi letos Mestna občina Kranj – Komisija za nagrade in priznanja podeljuje občinska priznanja in nagrade. Naša organizacija je predlagala podpredsednika Združenja g. Franca Rovana, da se mu podeli Plaketa Mestne občine Kranj, kar je bilo tudi sprejeto.

Podelitev priznanj bo na Slavnostni akademiji ob praznovanju občinskega praznika, dne 2.12.2006 v Kranju.

Če imate le možnost, pogledjte na našo novo urejeno SPLETNO STRAN na internetu, kjer so prikazane naše dejavnosti in pa tudi, kako obveščamo nemško javnost o kalvariji slovenskega naroda v času II. svetovne vojne.

Obisk nemškega zgodovinarja

V času od 6. do 8.11.2006 je bil pri nas na obisku znani nemški zgodovinar iz Nürnberga dr. Eckart Dietzfelbinger, ki se ukvarja z zgodovinskimi dogodki v času II. svetovne vojne in je strokovni vodja v Dokumentacijskem centru nacističnega centra.

Z našimi zahtevami je seznanjen že kar nekaj časa, nas podpira pri naših prizadevanjih in nam nesebično pomaga tudi pri sodelovanju tudi z drugimi zgodovinarji in pa predvsem raznimi poslanci v Parlamentu ZRN.

Skupaj smo obiskali muzej talcev v Begunjah, Muzej Brestanica ter nekaj pomembnih spomenikov (Dražgoše, Draga, Okroglo, Tržič...). Dogovorili smo se tudi, da bomo organizirali razstavo v Nürnbergu.

Ker je to zadnja izdaja biltena v letošnjem letu, naj vam že sedaj iskreno zaželimo:

LEPE BOŽIČNE PRAZNIKE

***V NOVEM LETU 2007 PA MNOGO SREČE,
PREDVSEM PA OBILO ZDRAVJA
IN OSEBNEGA ZADOVOLJSTVA.***

IZVRŠNI ODBOR

SPOMINI, KI NAJ SE ZAPIŠEJO IN SE NE SMEJO POZABITI

Svoje spomine je zapisal Franci Rovan iz Kranja

Skeleče iskrice spomina na otroštvo

Moji starši so živeli v vasi Sela v zasavski dolini Sopota, ki poteka na južnem vznožju zasavskega očaka Kuma. Živeli so tipično vaško življenje, ki je zahtevalo trdo delo na kmetiji, v gozdu in na žagi, s katero so izkoriščali vodno energijo potoka Sopota. To je trajalo vse do meseca decembra leta 1941, ko so se pojavili Nemci z lokalnim ovaduhom in zahtevali, da se do naslednjega dne pripravijo za odhod v zbirni center Rajhenburg. Večino imetja so morali pustiti, vključno z živino, konji, prašiči in poljskimi pridelki. Česar niso odpeljali Nemci pa so verjetno počasi pospravili sosedje, ki so v okolici ostali. Po pripovedovanju ljudi po vojni, so konji in živina še v snegu tavalili po okolici. Kar pa se tiče ostalega imetja v hiši, je bilo večinoma pokradeno, ostalo pa je kasneje pogorelo skupaj s hišo, gospodarskim poslopjem in žago za les. Vse to sem izvedel kasneje, ko sem malo odrasel, čeprav starši niso radi govorili o tem, da nebi obujali grdih spominov.

Iz zbirnega centra Rajhenburg so starše z drugimi pregnanci z vlakom v živinskih vagonih odpeljali proti Nemčiji. Moji starši so pristali v kraju Ettenheim Münster, to je blizu meje s Švico in Francijo, kjer sem se pomladi leta 1942 rodil jaz. Po pripovedovanju staršev so mami v taborišču v začetku pomagale ženske s katerimi smo skupaj živeli. Oče pa je moral hoditi delati na bližnjo žago, ker je ta posel poznal že od doma. Kasneje je lastnik žage, Peter Schwarz, dosegel pri taboriščni upravi, da sta se preselila v prazno hišo, ki je bila bližje delovnemu mestu. Tam se je rodil še moj brat, s katerim sva preživljala rano otroštvo.

Moj spomin na tisti čas otroštva se poraja v drobnih iskricah. Prva stvar, ki se jo spominjam je bilo igranje z vodo ob vaškem koritu, ki je bil blizu hiše. Ta je bila velika in je imela velik vhod in stopnišče brez ograje, kar je bilo skoraj usodno za mojega brata, ko je padel pod stopnišče.

V vasi Walburg kjer smo stanovali, smo navezali stike z vaščani, ki so nam pomagali na različne načine. Midva z bratom kot dvoletna otroka, sva še posebno rada uhajala k sosedu Leni, kjer sva se igrala. Vendar je ta idila v letu 1945 minila, ker so se pričeli boji za osvoboditev od fašizma in nacizma. Zaradi teh bojev smo morali velikokrat prebivati v kleti. Z bratom sva, skozi ključavnico kletnih vrat, opazovala kako so mimo po cesti vozili tanki in tovornjaki, zaradi česar se je vedno tresla hiša, vendar otroške radovednosti to ni motilo, kljub strahu najin角度 staršev. Pogosto so se vojaki ustavili na vaškem dvorišču ob koritu in kak dan počivali. Takrat nismo smeli ven. Ko so odšli, večinoma na hitro, so na dvorišču pustili kar cele prikolice, ki so bile, kot so kasneje povedali vaščani,

polne hrane, predvsem konzerv in pa vojaška oprema. Oče in mati nista upala vzeti ničesar, ker sta se bala kazni lokalne oblasti. Končno je v začetku septembra 1945 napočil čas, ko so rekli, da se bomo lahko vrnil domov.

Skupaj s še dvema družinama in z vso prtljago so nas natrpali v živinski vagon. Spominjam se, da smo imeli na vrhu prtljage, povsem pod stropom, blazine na katerih smo ponoči spali. Podnevi pa smo, skozi špranje vrat, opazovali bežečo okolico krajev skozi katere je peljal vlak. Videl sem zgorele in razbite tovornjake oklepnike in topove. Vrnitev v domovino je trajala precej dolgo, tako da nam je zmanjkovalo hrane, ki so jo starši imeli s seboj. Tu pa tam pa so delili nekaj hrane tudi na večjih postajah, skozi Švico in Avstrijo. Kar dobro se spomnim velikih železniških serpentin na prelazu Brenner.

Kako smo prišli v Slovenijo se ne spomnim, vem pa, da nas je mamin brat iz Kranja peljal s konjem na Brezje. Bil je hladen septembrski dan, tako da se je po klancu stare ceste v Gobovcih konj peljal kar po zadnji plati zaradi poledice. Nato smo z vlakom nadaljevali pot do Zidanega mosta. Doma v dolini Sopote nas je čakalo žalostno presenečenje. Našli smo požgan dom in ostalo imetje. Nastanili smo se v prazni hiši dobrega soseda. Od tu sta starša s pomočjo dobrih sosedov in delom lastnih rok pričela obnavljati najprej hišo, katere pogorišče je bilo visoko zaraslo s koprivami. Njuna prva želja je bila, da zopet stanujemo v svoji hiši pa čeprav skromno. Dokončna obnova pa je trajala kar dve desetletji, ob skromnem življenju, vendar na svojem. Ni bilo zadosti, da nam je okupator prizadejal materialno kot tudi psihično škodo, je oče moral doživljati razne pritiske tedanje oblasti. Vzrok pa je bil, ker se oče ni hotel vključiti v kmečko zadrugo. Zadruga je bila, kot je oblast kmalu sama uvidela, v teh krajih nesmiselna, saj je še tisto propadlo kar je do takrat obstajalo. Tako je moral tudi na prisilna dela s svojimi konji in vozom v kočevske gozdove, pa čeprav je bil poleg mame, ki je morala skrbeti za pet mladoletnih otrok, edini sposoben delati na kmetiji. Otroci, predvsem midva z bratom, kot desetletna dečka, sva morala skrbeti za živino v hlevu, delati z mamo na polju in še hoditi vsak dan uro daleč v šolo. Enkrat se spomnim, da je oče moral, ker se je uprl, celo v zapor, ker ni mogel, zaradi slabe letine, oddati krompirja v obvezno oddajo.

Med tem časom smo se otroci šolali in se razbežali po vsej Sloveniji in hkrati poskušali v zahvalo pomagati staršem na stara leta.

To so iskrice spomina otroka, ki je bil prikrajšan za brezskrbnost, otroške igre, igrače, še bolj pa za oblačila in obutev, ki smo jih nosili eden za drugim, če prejšnji le-to že ni ponosil. Prav zaradi vsega tega imamo skromnost še vedno v zavesti, kar nam naši otroci dostikrat oporekajo, čeprav njim ni manjkalo ničesar.

In za konec mojih spominov želim, da našim potomcem ne bi bilo potrebno obujati takih spominov in doživljati takih strahot, kot smo jih bili prisiljeni doživljati mi.